

ЧУДОМИР КРЪН

chitanka.info

Около мястото на стария град Крън, за съществуването на който се знае още през VII в., все още се води препирня. Едни го сочат при карловското село Кърнаре, други го дирят при Карнобат, трети — при нашето Голямо село, а четвърти доказват с множество аргументи, че някогашният Крън не е нищо друго освен развалините с четиритях крепости в подножието на Балкана, северно от сегашното село Крън. Един от яростните защитници на последното твърдение е г-н В. Аврамов. В книгата си „Войната на България с Византия в 1190 год. и погромът на императора Исак Ангел при гр. Трявна“, издадена през 1929 г., той отделя много страници, за да ни доказва това. Г-н Аврамов предполага, че Крън е съществувал много по-рано от VII в. Но близостта на славната тогава столица на келтите Тулио (Тулово) го е затъмнявала. Крънската хора (област) е съществувала още през византийското владичество. За нея се споменава и в грамотата на Иван-Асен II до дубровничаните за свободна търговия. Към края на XIII в. Крън става столица на независимото българско княжество на деспот Елтимира, брат на Георги Тертера, който е царувал в Търново. След присъединяването на Елтимировото царство към Търновското Крън е продължавал да съществува според г-н Аврамов, но под името Потука.

Потука е град в древността, който също се дири от историците поради това, че там е трябвало да стане срещата между византийския император Андроник и българския ренегат деспот Войсил, владетел на васално княжество някъде към Карлово, през 1323 г., за да ударят Михаил Шишмана, който, възползувай от това, че Андроник обсаждал безуспешно Пловдив, минал Балкана и почнал да обсажда и руши крепостите, лежащи на южните му склонове. Та поради горното събитие, а най-вече поради това, че Потука според патриарх Евтимий е родно място на българския болярин и светец Михаил Войн, живял през времето на Калоян, г-н Аврамов проследява думата Крън и я намира славянска, от гръцки произход, означаваща поток, извор от многобройни извори, които и сега съществуват из околността. Освен това една цяла местност, близо до развалините на старото селище, и сега носи име Потука, а Потука се нарича и малкото селище отгатак Бузлуджа, при изворите на Янтра, което според г-н Аврамов не е нищо друго освен селище, образувано от бежанците из разрушената крепост Потука — Крън. Крънската крепост според г-н Аврамов е

съществувала до идването на турците в страната ни. Тя, преди да се сдаде, е оказала упорита съпротива. Той смята, че крепостта е паднала към 1370 г., като е била съвършено разрушена, а землището на града обърнато на султанско владение, или хас. Оттам е и името на селото Хасът. През 1909 г. по почин на окръжния управител, шипчанина Христо Милев, селото е било прекръстено на Крън, което име носи и днес.

По-нататък г-н Аврамов с редица цитати от видни историци и като съпоставя множество факти, твърди, че крепостта Стринава, в която Асен е бил обсаден от Исак Ангела, не е Търново, а друга някоя, която е била някъде по височините над Дряновския манастир. Тази крепост е била на прочутия тогава Верейски път, който е свързвал Никополис на Росица с Крън и Верея — сегашна Стара Загора. Оттам и последното му доказателство, че Крън не може да бъде другаде освен тук, над нашия сегашен Крън. Подмамен от българите, Исак Ангел вдигнал обсадата над Стринава и почнал да се оттегля за към Верея, но едва навлязъл в дълбоките планински клисури, той е бил изненадан от българите и жестоко разбит. Едва се избавил от плен, и през Крън се оттеглил към Верея. Верейският път според автора е минавал край Бузлуджа, край върха Бедек, и по слабия наклон на планината е достигал до Никополис. По него е минал и заточеният патриарх Евтимий и според автора раздялата му с търновските първенци и боляри е станала на местността „Катуните“ над село Енина. Сегашният Шипчански проход тогава не съществувал.

За строго научната стойност на труда на г-н Аврамов ние не ще се произнесем. За нас обаче той представлява голям интерес, защото прави опит да разкъса тежкото було, що покрива миналото на нашите земи тук. Той е един опит да ни запознае с историята на нашия много интересен и съвсем неизследван край, с който кой знае защо нашите учени и археолози все още не са се занимавали достатъчно сериозно.

(Публикува във в. „Казанлъшка искра“, IX, бр. 180 от 15.I.1932 г.)

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.